

Matti Aho
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

31.10.2017

Matkakohde ja -aika: Tallinna, Viro 3.–4.10.2017
Kokouksen aihe: EFSA:n Advisory Forum'in 65. kokous
Osallistujat Evirasta: Matti Aho

YHTEENVETO

Neuvoa-antavan foorumin (AF) 65. kokous pidettiin Tallinnassa, EU:n neuvoston puheenjohtajavaltiossa Virossa. EFSA:n hallintokomitean puheenjohtaja Jaana Husu-Kallio esitti linjauksia ja osallistui keskusteluihin. Kokouksen tärkeimmät keskustelut käytiin EFSA:n riippumattomuuspolitiikasta sekä EFSA:n ja jäsenvaltioiden välisen yhteistyön rahoituksen supistumisesta. Datan hallintaan liittyvät rakenteet saivat paljon huomiota. EFSA valmistautuu järjestämään helmikuussa 2018 istunnon, jossa riskinarviointihankeideat ja niiden toivotut rahoittajat saatetaan yhteen.

Kokouksen kulku

CH, RO ja TR eivät olleet edustettuna. MK:lla ja ME:llä oli uusi edustaja, BU turvautui varaedustajaan. Kokouksen puheenjohtajana toimi pääjohtaja Bernhard Url. Paikalla oli myös hallintokomitean puheenjohtaja Jaana Husu-Kallio sekä komission Terveystieteiden ja elintarviketurvallisuuden pääosaston uusi, 1.9. aloittanut EFSA-deski Peter Bokor. Marta Hugas oli perinyt eläkkeelle siirtyneen Hubert Deluyker'in tehtävän EFSA:n tieteellisenä neuvonantajana (chief scientist).

EE:n Martin Minjajev toivotti osallistujat tervetulleeksi Viroon.

Pääjohtajan vierailuohjelma

EFSA:n Url oli ollut ennen kokousta PL:n ja CZ:n vieraana. Tapaamisista saatiin lyhyt selvitys. EE kertasi lyhyesti puheenjohtajakauden tavoitteet, raportoi Urlin tapaamisesta EE:n parlamentissa ja EFSA:n viestintäasiantuntijoiden verkoston tapaamisesta Tallinnassa.

Hallintokomitean puheenjohtajan terveiset

Jaana Husu-Kallio kertasi EFSA:n tärkeimmät kehittämishankkeet sitten AF:n Jurmalassa, Latviassa 2015 pidetyn kokouksen. Esityksessä saavutuksina mainittiin EFSA:n strategia 2020, EFSA:n riippumattomuuspolitiikan uudistaminen ja erityisesti sidosryhmien tuominen lähemmäs EFSA:n työtä. Hän mainitsi myös uusien panelistien valinnan ja piti tärkeänä jatkaa tieteellistä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa ja kesken. Keskustelussa linjauksia tuettiin, erityisesti eurooppalaisen riskinarviointikapasiteetin lisäämistavoitetta sekä onnistunutta viestintää, mutta jälleen (erityisesti DE) nostettiin esiin kysymys nykyisen, vapaaehtoistyöhön perustuvan paneelijärjestelmän kestävydestä erityisesti riippumattomuuspolitiikan rajoittaessa tutkijoiden yhteyksiä elinkeinon kanssa. FI toi esiin huolen siitä, että kova työpaine ja resurssien suuntaaminen säädeltyjen tuotteiden riskinarvioinnin piiriin heikentää EFSA:n kykyä ennakoitiin ja toteuttaa koko ketjun mittaisia riskinarviointeja. Url totesi, että maksuja koskeva tarkastelu on tehty viimeksi neljä vuotta sitten. Ehkä nyt olisi aika nostaa asia uudelleen esille. Husu-Kallio lupasi viedä keskustelussa esille nostetut asiat hallintokomitean tietoon.

EFSAn suunnittelu

EFSAn Ilias Papatryfon esitteli seuraavien vuosien taloussuunnitelmaa ml. apurahojen ja toimeksiantojen suunnitelman. 3 M€:n supistus suunnitellaan kohdistettavan toimintaan ja yhteistyöhön jäsenvaltioiden kanssa. Esitys ei herättänyt keskustelussa hurraa-huutoja. NO kommentoi, että supistukset heikentävät Artikla 36 kumppanien mielenkiintoa EFSAn työhön ja vaikeuttavat uusien kumppanien hankintaa. ES ja GR säästivät ja totesivat, että yhteistyöhön jäsenvaltioiden kanssa on panostettu merkittävästi ja olisi sääli sitä vähentää.

EFSAn Stef Bronzwaer muistutti, että uusi hanke on EU:n riskinarviointiagendan pohjalta kehitelty tuleva EU:n riskinarviointi-istunto, jossa kootaan rahoittajat ja tutkijat samaan tilaan. Keskustelu laajeni koskemaan vaikuttamista EU:n tutkimusagendaan, erityisesti seuraavaan raamiohjelmaan.

Raportti viestinnästä ja panelistien valinnasta

EFSAn Barbara Gallani raportoi lyhyesti EFSAn ja uuden viestintäverkoston työn viimeaikaisista tuloksista.

EFSAn Juliane Kleiner esitteli viimeisimmän hakukierroksen tuloksia. Hänen mukaansa hakijoissa oli aiempia kierroksia parempi sukupuoli- ja ikäjakauma. DE piti hakijamäärää alhaisena (vaikkakin se on kasvanut) verrattuna elintarvikkeiden parissa työskentelevien tutkijoiden määrään Euroopassa. Keskustelussa palattiin riippumattomuusteemaan, mutta myös hakubyrokratia sai mainintoja (BE ja BU). NO kertoi käynnistäneensä tutkimuksen tutkijoiden motivaatiosta. Tuloksia on odotettavissa vuoden 2018 puolella.

Mikrobilääkeresistenssi Yksi Terveys (One Health) kontekstissa – EE:n kokemuksia

Professori Tanel Tenson Tarton yliopistosta antoi yleiskuvan EE:n saavutuksista ja toimintatavoista. Tenson piti tärkeänä pohtia resistenssin leviämistä ympäristöön. FI onnitteli EE:tä saavutuksista. DE ehdotti, että EFSA perustaisi AMR-paneelin ja toimisi yhteistyössä ECDC:n kanssa. NO kertoi vuoden 2017 lopuksi valmistuvasta riskiprofiilista, jossa tarkastellaan AMR:n ympäristöriskejä.

Riskinarviointiaktiiviteetti

EFSAn Hans Verhagen kiitti jäsenvaltioita (lisääntyneestä) mielenkiinnosta välittää tietoa EFSAlle ja toisilleen tulevista hankkeistaan. Hän lupasi, että asianomaiset EFSAn yksiköt ovat yhteydessä suoraan jäsenvaltioihin.

EFSAn Guilhem De Seze tarkasteli hankkeita säädeltyjen tuotteiden näkökulmasta. Hän nosti esiin FR:n hankkeen koskien hydroksiantraseenijohdannaisia. FR vakuutti, että työ keskeytettiin, kun mahdollisuus päällekkäisyyteen havaittiin.

DE raportoi Fipronil-tapauksen kulkua. Ruuan käyttötiedot saantiarviota varten ovat vielä kovin eri tasolla eri jäsenvaltioissa ja siten heikot koko EU:n alueella. FR vahvisti ja ES, SE, BE ja IE toivoivat lisää menetelmien harmonointia tällä alueella. Gallani selitti EFSAn (viestintä)aktiiviteettia. FR ja ES kiittivät viestintäverkostoa hyvästä työstä. EFSAn Daniela Brocca kertoi komission antamasta mandaatista koskien Fipronil-tiedonkeruuta.

UK raportoi hepatiitti E -ihmistapauksista. UK:ssa oli päädytty antamaan suositus raa'an sianlihan kuluttamatta jättämisestä (sic). Kohua oli herättänyt CN ja CR kielteinen reagointi. FI kertoi lyhyesti epidemiologisesta tilanteestaan (kytkös ruokaan olematon, vähän ammattitautina, enimmäkseen ulkomailta). NL painotti, että tärkeää olisi keskittyä riskiviestinnässä riskiryhmiin. EFSAn Ernesto Liebana totesi, että esiintyvyydataa on kovin vähän ja että yhteistyötä ECDC:n kanssa on varaa tiivistää. Paneelin mielipide on aikomus uudistaa pian, joten aiheeseen palataan myös AF:n tasolla.

Professori Arvo Viltrop Tarton eläinlääketieteellisestä tiedekunnasta valotti EE:n hankkeita afrikkalaiseen sikaruttoon liittyen. Keskustelussa pohdittiin Tšekin tasavallan tapausten etiologiaa. Esille nostettiin mm. vierastyöläiset. BU kertoi, että takapihalasikalat ovat erityinen riski, kun EE taas totesi, että riskin eroja

kaupallisen ja takapihalatoiminnan välillä ei ole havaittu. EFSA:n Hans Verhagen totesi, että EFSA:n mielipide on juuri tulossa.

SSD2 systeemi

HU totesi, että kansallista ruokavalikoimaa on erikseen sovittava SSD2-järjestelmään. Yhteinen lähestyminen asiaan saattaisi vähentää päällekkäistä työtä. ES ehdotti työryhmän perustamista HU:n, FR:n, IE:n ja UK:n kannattamana. EFSA:n Stefano Cappé vahvisti standardointitarpeen. DK katsoi, että jatkotyö on tehtävä SSD2:n pohjalta. ES ehdotti, että tehtävässä käytettäisiin raamisopimuksia jäsenvaltioiden ja EFSA:n välillä. ES tiedusteli myös komission aikeita erillisen standardointimallin luomisessa. Komissiosta saatiin korkeintaan välttelevä vastaus, jossa viitattiin kansainvälisiin standardeihin. DE ja FI totesivat, että riskinhallintaan liittyen on tarpeen, että HoA-ryhmä tarkastelee asiaa. URL toivotti työryhmäehdotuksen tervetulleeksi ja totesi, että lisää keskustelua tarvitaan erityisesti riskinhallinnan tasolla.

ES : FoodEx2-laajennos

ES kertoi luoneensa FoodEx2-rakenteen pohjalle tarkemman ja espanjankielisen version. Listassa on nyt koko joukko aitoja perinteisiä espanjalaisia ruokia. Järjestelmä näytti ällistyttävän kätevältä ja sai osallistujilta aplodit.

MATRIX-hanke säädellyille tuotteille

Guilhem De Seze esitteli EFSA:ssa suunniteltua ohjelmaa, jolla toimijat voivat tehdä säädelyjä tuotteita koskevan hakemuksen sähköisessä muodossa. Pilotissa kokeillaan hakemuksia liittyen rehualaan, muuntogeenisiin tuotteisiin ja torjunta-aineisiin. De Seze visioi yhden luukun palvelua toimijoille, siis kattamaan myös komission pään. DE, SE ja FR toivottivat hankkeen tervetulleeksi. DK ehdotti, että hankkeesta on syytä keskustella myös HoA-tasolla. De Seze kannatti, mutta muistutti, että joka tapauksessa kannattaa noudattaa OECD:n suosituksia.

EU-FORA

Stef Bronzwaer esitteli EU-FORA-hankkeesta saatua erittäin myönteistä palautetta. 15 koulutettavaa ja 8 koulutuspaikkaa on valittu. Ensimmäinen kierros houkutteli yliopistoväkeä ja nyt toisella kierroksella olisi tarpeen tavoittaa tutkijoita muista Artikla 36 mukaisista laitoksista, erityisesti valtion tutkimuslaitoksista. SE:llä oli ollut verotukseen liittyviä ongelmia. IE halusi, että opiskelijoita voisi kouluttaa useammassa maassa vaikka isäntiä olisi vain yksi.

EU:n riskinarviointiagenda ja -istunto

Stef Bronzwaer kertoi EU:n riskinarviointiagendan pohjalta ideoidun EU:n riskinarviointi-istunnon järjestelyjä. Tilaisuus pidetään 7.2.2018 Utrechtissa, Alankomaissa. Osallistujien odotetaan tulevan mukanaan hanke-esitys, joka sopii EU:n riskinarviointiagendassa hahmoteltuihin aiheisiin. Tilaisuuteen kutsutaan rahoittajien edustajia, ja yhteyden pitäisi sitten löytyä jonkinlaisella SLUSH-metodilla. Keskustelussa pohdittiin agendan laajuutta ja hahmoteltujen aiheiden moninaisuutta. Todettiin kuitenkin, että agenda on monivuotinen ja sen todistus löytyy itse rahoituspäätöksistä (jotkut ovat jo saaneet rahoituksen). Joulukuun AF:n kokouksessa aihetta esittelee istuntoa valmisteleva UK:n Alisdair Wotherspoon. Kansallisia riskinarviointilaitoksia heräteltiin yhteistyöhön.

NO : kirjallisuushaun automatisointi

NO esitteli hankettaan, jossa kirjallisuushaun apuna käytettäisiin IBM:n teknologiaa (Watson) ja ehdotti yhteistyötä. DK kertoi harkinneensa samaa, mutta todenneensa IBM:n liiketoimintamallin ongelmalliseksi. IBM ei ollut valmis antamaan pääsyä kaikkeen DK:n haluamaan kirjallisuuteen. DE:n vastaava, 10 vuotta sitten toteutettu hanke oli ajautunut vaikeuksiin. FR epäili laitteiden suorituskykyä. EFSA:n Didier Verloo kertoi, että EFSA tutkii parhaillaan eri vaihtoehtoja koneoppimisen ja tekoälyn rintamalla. Myös IBM:ää oli konsultoitu vuonna 2015. UK sanoi toimivansa yhteistyössä IBM:n kanssa ja jakavansa tuloksia nousevien

riskien verkostossa. SE totesi NO:n tavoin, että tässä olisi tilaa yhteistyölle ja että asiaa voisi esitellä vuoden 2018 tiedekonferenssissa.

Suunnitteluasioita

EFSAn Jeff Moon kertoi AF:n vuoden 2018 kokousten valmistelusta. Seuraava kokous on 5.-6.12. Parmassa ja keskittyy avoimeen dataan. Vuoden 2018 muita aiheita ovat tutkimus, datayhteistyö, tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutus.

Vuoden 2018 ensimmäinen AF:n kokous pidetään 7.2. Utrechtissa, Alankomaissa EU:n riskinarviointi-istuntoa edeltäen. Tilaisuus käytetään mm. yhteyden luomiseen Tutkimuksen ja innovoinnin pääosaston kanssa. Focal Point kokous seuraa 9.2.2018. AF:n 68. kokous pidetään toukokuun puolivälissä Bulgariassa ja 69. kokous 18.–19.9. Parmassa juuri ennen kolmatta EFSAn tiedekonferenssia. 70. kokous on suunniteltu pidettäväksi Wienissä ja se on yhteiskokous viestintäverkoston kanssa.

Muut asiat

Juliane Kleiner kertoi lyhyesti EFSAn ulkoisen arvioinnin etenemisestä. Kaikille jäsenvaltioille suunnattu kysely on lähetetty. Neljä AF:n jäsentä (FI mukana) haastatellaan henkilökohtaisesti.

DE ja DK kertoivat Berliinissä 30.11.–1.12. järjestettävästä ja BfR:n 15-vuotisjuhlaan liittyvästä konferenssista Joint International Symposium "Past, Present and Future Challenges in Risk Assessment – Strengthening Consumer Health Protection".

DK valisti kokousta muutoksilla DK:n riskinarviointijärjestelmässä. Ministeriö oli kilpailuttanut yliopistoja eläintauteihin liittyvän seurannan, tutkimuksen ja asiantuntemuksen organisoinnista (100 milj.kr/a). Kilpailun oli voittanut ylivoimaisesti Kööpenhaminan yliopisto (lääke-, hammaslääke- ja eläinlääketieteellinen sekä farmasian tiedekunnat sekä valtion seerumi-instituutti). DTU joutuu purkamaan kansallisen eläinlääketieteellisen instituutin. Järjestely astuu voimaan siirtymäajan jälkeen vuonna 2020.

BE kutsui osallistujia omaan riskinarviointiseminaariinsa.

Kokouksen loppuksi Stef Bronzwaer kertoi, että nykyinen EU:n jäsenvaltiokandidaateille suunnattu esi-liittymisohjelma loppuu vuoden vaihteessa mutta uusi ohjelma käynnistyy siitä heti saumattomasti.

JAKELU   Eviran johtoryhmä, Pirkko Tuominen, Kirsi-Maarit Siekkinen
Jaana Husu-Kallio/MMM, Taina Aaltonen/MMM